SANDMANN 45

Kijken verruimt

DE BLIK VAN EEN 45-JARIGE P.2
DE DOORN & DE ROOS P.6
UIT ZICHT P.8
MET JE OREN ZIEN P.14

SANDMANN
EST.1977

DE BLIK EEN VIJF VEERTIG

VAN TEN-GJARIGE

Voor ons is kijken heel breed. Natuurlijk, onze klanten hebben daar een paar contactlenzen of een bril bij nodig. En uiteraard, deze moet vakkundig worden aangemeten en met grote zorg voor mode, esthetiek en persoonlijke voorkeur worden uitgezocht.

Maar het doel is voor ons oh zo veel belangrijker: KIJKEN. Want door te kijken zie je elkaar. Omdat je kan kijken, kan kunst je verrassen (zie het artikel van Rep op pagina 13). Een tipje van de sluier, Rep kijkt met z'n oren. Of lees maar eens hoe Renee Krijgsman ons anders heeft leren kijken naar iets waar je liever niet naar kijkt (pagina 8). En wat dacht je van het covermodel?

We hebben leren inzien dat echtheid het bekijken meer dan waard is. Zo hebben wij ook Apeldoorn zien veranderen. Van wannabe stad, naar een enorm dorp met oog voor de details (pagina 4), mooi en soms lelijk tegelijk (pagina 6). Ja, we weten het al heel lang.

Kijken maakt verliefd, kijken voedt verwondering, kijken maakt je wereld groter, kijken zet op z'n kop; kijken laat je watertanden. Door te kijken zal je ontdekken. Dat geldt voor jong; dat geldt voor oud; dat geldt al 45 jaar voor Sandmann.

Kijken verruimt.

Als je de authenticiteit, 'het eigene' van Apeldoorn van nu wilt doorgronden, dan kan je niet anders dan naar de historie, de markante gebouwen, de cultuurdragers en de kunst in de buitenruimte kijken. Jasper van der Graaf, kunstenaar, cultuuradviseur en directeur-programmeur van kunstruimte ACEC vertelt daar graag over. Liefst nogal positief.

EEN INTERVIEW MET JASPER VAN DER GRAAF

◀ **ACEC** - staat nu bekend als het Apeldoorns Centrum voor Eigentijdse Cultuur. Het is een bedrijfsverzamelgebouw voor de creatieve sector, en zit vol met vormgevers, architecten, internetbureau's, een orkest en meer. De begane grond van ACEC wordt gebruikt voor exposities en publieke evenementen. Daarnaast organiseert ACEC kunstopdrachten voor de openbare ruimte en stimuleert ze de ontwikkeling van het Apeldoorns cultuur stadsprogramma.

APELDOORN IS

Het Wilde Oosten

Neem de ligging. Apeldoorn is - ergens in de vroege middeleeuwen - ontstaan op het kruispunt van de as Arnhem – Zwolle en Amersfoort – de Hanzesteden in het noordoosten. De Veluwe was in die tijd een ruige plek vol plunderende rovers en lowlifes. Onze huidige Hoofdstraat had toen vooral veel stallen en herbergen om de langstrekkende karavanen een veilig onderdak te bieden. Apeldoorn is in die tijd meerdere malen door stropende krijgsbenden compleet in de as gelegd.

Jasper van der Graaf

Versailles op de Veluwe

Markante gebouwen en plekken die Apeldoorn historisch op de kaart hebben gezet? Radio Kootwijk bijvoorbeeld. Of de Parkenbuurt, Orpheus. En Paleis het Loo, het Apeldoornse antwoord op Versailles. Wist je dat de tuinen door dezelfde architect zijn aangelegd? Vanuit een gevoel van prestige moesten de fonteinen in ieder geval hoger spuiten dan de Franse. Door het water uit de lagergelegen Sprengen op te pompen, was er genoeg waterdruk. Voor veel oud-Indiëgangers waren de Veluwse natuur en het Loo een reden om zich rond 1900 in Apeldoorn te vestigen. Het royale en het groene was toen al kenmerkend.

Industrialisatie

Tijdens de industrialisatie (vanaf 1900) ontstond langs Het Kanaal en rond het centrum veel economische bedrijvigheid. Allerhande fabrieken zoals de Zwitsalfabriek en de Nettenfabriek zijn van die tijd. Later is de monumentale ACEC fabriek met kantoor gebouwd (1952). Het toenmalige Ateliers de Constructions Electriques de Charleroi was een Belgische multinational die electrotechnische apparatuur en motoren produceerde.

"Paleis het Loo, het Apeldoornse antwoord op Versailles."

Pindarots

In de jaren '60 en '70 zijn veel gebouwen neergehaald om ruimte te maken voor een nieuw cityplan, gericht op Apeldoorn als tweede schrijftafel van Nederland. Dit leverde nieuwe monumenten op zoals theater Orpheus en het wereldberoemde Centraal Beheer gebouw. Later ontstond het Cultuurkwartier met CODA en Gigant. In de jaren '90 werd in heel Nederland volop geïnvesteerd in cultureel en maatschappelijk vastgoed. Denk aan popcentra zoals de Gigant, theaters en musea. Omnisport is in die jaren ook neergezet. Ook de culturele herbestemming van ACEC is van die jaren.

Het Centraal Beheer gebouw aan het spoor is gelukkig nooit gesloopt, en is onlangs tot Rijksmonument verklaard.

Het is iconische, structuralistische architectuur van Herman Hertzberger. Er is niet veel fantasie voor nodig om in de bouwtekeningen een schilderij van Mondriaan te zien, maar dan in 3D. Apeldoorners zien het soms nog niet zo, maar het is een fantastisch en enorm interessant gebouw. Het wordt de Apenrots genoemd, maar ik noem het liever de Pindarots. Het heeft ook iets weg van de grillige geometrie van mineralen. Daar mogen we best trots op zijn.

Yin en Yang

Naast dit bekende erfgoed is er ook minder bekende of minder erkende cultuur. Wist je dat Apeldoorn misschien wel de meeste kermisexploitanten van Nederland heeft? Onze historie als stad van autohandel maakte ons beroemd en berucht. De Julianatoren is een van de oudste attractieparken van Nederland. Ons uitgaans- en cultuurgebied laat het goed zien, de kroegen van het Caterplein, de Nieuwstraat vol kebabzaken is een spannende combinatie met de lokale culturele voorzieningen. Kermis-, auto- en uitgaanscultuur versus de zogenaamde high culture, daar word je wakker van. Een ander contrast is het dorpse karakter versus de stedelijke voorzieningen. Apeldoorn is wat mij betreft juist daarom interessant. Die uitersten, dat geeft een uniek karakter en leuke eigenheid.

> "Kermis is ook cultuur."

En toch, Apeldoorn wordt in allerlei onderzoeken vaak genoemd als 'de meest gemiddelde gemeente'. Statistisch klopt dat misschien, maar het woord heeft een negatieve bijklank, 'middelmatig'. Het is semantiek, maar als je het anders verwoordt, ga je ook Apeldoorn anders zien. Apeldoorn is, als je het anders formuleert, het meest representatief voor Nederland, het ultieme en ideale ijkpunt.

Dierbaar

Ik zie het als mijn missie om eraan bij te dragen dat inwoners met een gevoel van dierbaarheid kijken naar en praten over hun geschiedenis en leefomgeving. Je kunt dit oproepen met monumentenherstel, bijzondere evenementen, nieuwe kunst en architectuur. Een mooi voorbeeld is de 'Kooi-met-geen-poema-er-in', een kunstwerk van Maarten de Reus dat verwijst naar een hedendaagse mythe van poema-verschijningen op de Veluwe, of de Matenpoort van Marcel Smink die is opgebouwd uit 'hooibalen'. De naam De Maten verwijst naar de graslanden die er vroeger lagen en de hoogte van het object verwijst naar het hoogteverschil van het Apeldoorns Kanaal tussen Dieren en Hattem. In onze omgeving staan nu meer dan 100 kunstwerken (monumenten niet meegerekend), die nergens anders zo op hun plek zijn.

> "Gevoel van dierbaarheid."

Daarom werk ik aan opdrachten voor kunstwerken zoals de Matenpoort in de buitenruimte met Apeldoornse jury's van bewoners en ondernemers. Zie mij als een soort makelaar in kunstopdrachten. Ik zoek de ideale combinatie tussen aanleiding, plek en publiek en zoek financiering. Vervolgens trommel ik mensen op die in de buurt werken of wonen. Zij selecteren meerdere kandidaten uit een longlist. Ik schrijf de inhoudelijke en technische opdracht aan de kunstenaar op basis van hun wensen. Ik zie dit als lokaal maatwerk. Het is van groot belang dat de kwaliteit hoog is, je moet er toch een tijd tegenaan kijken en het moet niet zomaar uit elkaar kunnen vallen. Ik zeg (niet geheel) gekscherend dat we gaan voor het kwaliteitsniveau van het Kröller-Müller museum, hiermee leg je de lat hoog.

NOOIT GEWOON

▼ **Paleis het Loo** - Het Apeldoornse antwoord op Versailles

DE DOORN & DE ROOS

Apeldoorn gemiddeld? Zeker niet als je zoekt naar markante herkenningspunten, naar uitgesproken gebouwen, historische ankers of kunst in de buitenruimte. Mooi, lelijk, aansprekend, megalomaan, te duur, plat, frivool, oud, nieuw. Je kan er van alles van vinden maar wij hebben het allemaal. En juist de ongewone diversiteit maakt Apeldoorn een doorsnede van de Nederlandse samenleving.

▲ **Belastingdienst** - De schatkist komt hier binnen. Optellen, vermenigvuldigen en alles in de juiste potjes. Dit is de werkplek van een Apeldoorns Ambtenaar.

▶ **Herzberger** - Er waren ooit plannen om het station enorm uit te breiden, allemaal rondom dit gebouw (toen nog van Centraal Beheer). Maar het liep anders. Apeldoorn koos voor een ander spoor, en dit structuralistische meesterwerk raakte langzaam verloederd.

◀ **De kus** - Een public display of affection. Op het eerste gezicht zien toeristen twee kronkelende stalen balken, maar verander je perspectief en je ziet al snel meer.

▼ **Centraal Beheer** - Daar bel je even mee; het is een begrip geworden. Dit is onbetwist van Apeldoorn. Toch staat dit vergeten icoon weggemoffeld op de rotonde voor een parkeergarage.

▼ **Apenheul** - Apen in het bos. Zeg Apeldoorn en een kind denkt aan heul veul apen. Op je hoofd, veilig achter glas. In de bomen, brullend, etend en vooral klooiend.

▶ **De nettenfabriek -** De afzetmarkt was ver, maar dat hield mr. Von Zeppelin niet tegen. Uiteindelijk lukte het; de Nettenfabriek is tot 2007 operationeel geweest. Nog steeds een Apeldoornse oase waar we geen afscheid van willen nemen.

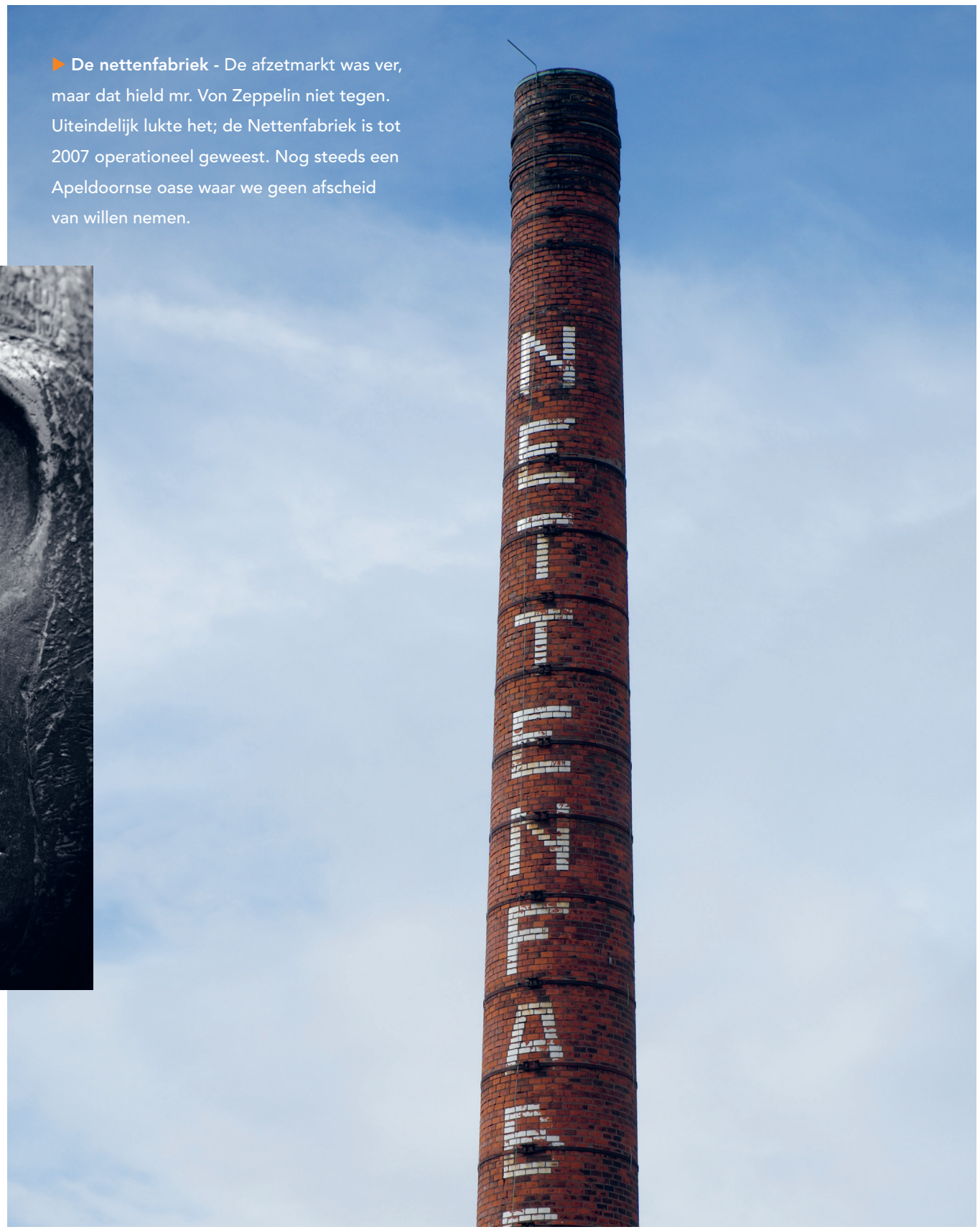

Renée Krijgsman ziet regelmatig de dood. Als afscheidsfotograaf is ze aanwezig bij uitvaarten en crematies. Daar legt ze hartverwarmend de laatste momenten vast die we met onze dierbaren doorbrengen. Zo kunnen de nabestaanden altijd terugkijken op een warm afscheid.

EEN INTERVIEW MET RENEE KRIJGSMAN

UIT ZICHT

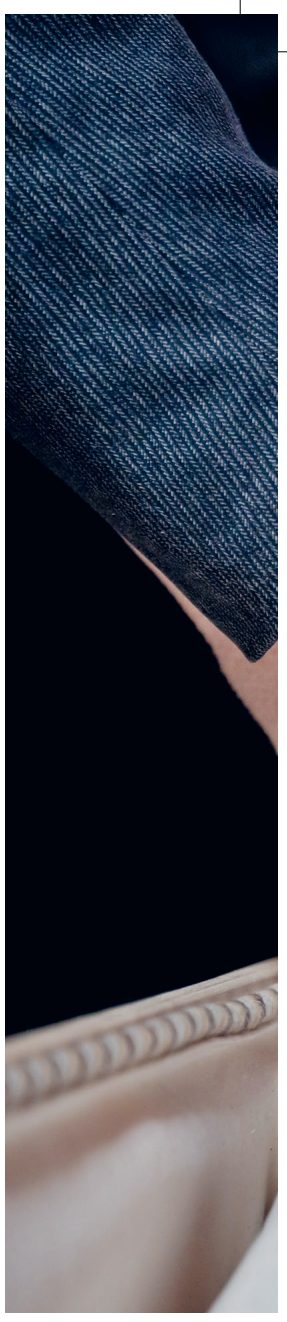

Hoe kan een uitvaart mooi zijn? Dat wil je toch nooit meer terugzien? En dan laat ik de foto's zien.

De meeste van ons hebben wel wat kiekjes van een uitvaart, van een gezinslid met een goede camera. Maar geen echte afscheidsfotografie. Misschien vinden ze het een beetje eng, of ongepast. Misschien zijn ze bang dat de foto's afbreuk doen aan hun beleving van die dag.

Ik ga niet bij iemand op de neus zitten, daar heb ik een telelens voor. Door te bewegen tijdens de pauzes, achter groepen langs, merkt niemand iets. Ik doe (bijna) alles voor een foto, maar zal nooit voor je gaan staan. Een goede foto mag nooit ten koste gaan van zo'n belangrijke herinnering.

Renee Krijgsman

Ik wil dat mensen terug kunnen kijken op een warm en liefdevol afscheid. En dat ze die herinnering kunnen vasthouden.

Snot tot op de knieën? Dat wil *niemand* zien.

Ik wil het mooiste van zo'n dag laten zien, zodat ze later zeggen: 'ja, zo mooi was het.' Het snot tot op de knieën? Dat wil niemand later terugzien. Ik kies dan liever voor het hoofd in de handen, een starende blik, een enkele stille traan.

Een foto moet kloppen, en dat weet ik instinctief. Pure intuïtie. Heel vaak zie ik een foto die ik onbewust gemaakt heb, en die achteraf pas betekenis krijgt.

Natuurlijk is het geromantiseerd, maar ik voel daarbij geen nepheid. Mijn foto's zijn 100% puur.

De foto's helpen met praten, wanneer je de woorden niet kan vinden. Je hoeft niets te zeggen, je kunt de foto's laten zien. Jeetje, wat mooi, zeggen de meesten dan. Net zo mooi als de herinnering. Mooier nog, misschien.

Ik was 6 en ik mocht niet naar de uitvaart. Opa was dement, ik had geen band met hem. Toch kon ik het moeilijk begrijpen. 'Het is nu eenmaal zo, je neemt je kind niet mee'.

En zo ontstaat het: denken dat het niet hoort. Eenmaal volwassen hebben we allerlei onverwerkte emoties en trauma's. En dan vullen wij het in voor anderen, voor onze kinderen: dit is te traumatisch om te zien.

Ik ben opgegroeid met het idee dat sommige emoties er niet mochten zijn. Die emoties moest ik wegstoppen; ze bestonden niet. Maar, ik was een vat vol emoties. Ik moest naar de buitenwereld een rol spelen terwijl ik me vanbinnen gewoon kut voelde. Het klopte niet. Emoties moeten er zijn. Alle emoties; niet alleen de leuke.

Mensen voelen wat ze voelen, en moeten daar uiting aan geven. Iedereen heeft verdriet op zijn eigen manier. Als je niet huilt kun je alsnog verdriet hebben; misschien komen de tranen later, of helemaal niet. Maar helemaal wegstoppen gaat niet. Dan komt het altijd terug, en erger.

Als je er niet naar mag kijken, het niet mag aanraken, er niet bij mag zijn, kortom: er niks mee mag doen? Dan wordt de dood vanzelf heel eng. De dood kan ook heel mooi zijn: de dood kan ook verbinden.

Het verdriet is evident, maar er is vooral veel liefde.

Een uitvaart is echte emotie; alle schillen vallen weg. Het verdriet is evident, maar er is vooral veel liefde. Zodra mensen herinneringen delen komt er al gauw een glimlach, of een bulderende lach. Dat leg ik vast. Lachen, huilen, dansen, samen bitterballen eten. Een biertje op de kist. Waarom niet?

Het is heel bijzonder om bij een uitvaart te mogen zijn. Zo dichtbij te mogen komen. Als je elke dag bezig bent met de dood, zie je het leven vanzelf als vergankelijk. Maar je ziet ook de schoonheid. Ik hoor die dag complete levensverhalen, en dan blijkt dat iedereen voor iemand anders heel belangrijk is. Niemand is niemand.

Zoals iemand het achterlaat, zo zal het nooit meer zijn.

Ik ben geen rouwspecialist, maar ik kan verdriet goed begrijpen. Ik weet wat mensen willen zien. Hoe bepaalde beelden helend kunnen zijn.

Ik had als puber vaak de wens niet meer te leven. In die zin is de dood voor mij niet vreemd; ik ben okay met de dood. Mijn hele leven speelt de dood al een rol, en misschien dat ik daarom weet hoe je het in beeld brengt.

Als nabestaande wil je de emotie van de dag terugzien, maar dat niet alleen. Ook de details: van het weer, de omgeving. De bloemen rond de kist. Wat bloeit er? Is de opbaring thuis? Dan fotografeer ik de handgeschreven briefjes op de spiegel, precies zoals het is. Zodat bij het zien van de foto's de nabestaanden weer dat moment beleven. Een uitvaart kun je nooit meer over doen. Zoals iemand het achterlaat, zo zal het nooit meer zijn.

Noem ons eigengereid zijn manier. Niet om c van conventies. Wij zi maaiveld op zoek naa wat wij als origineel z tof vindt. Simpelweg c betreft brillen, oogzo het leven te origineel voor platgetreden pa

id. Sandmann zoekt ons af te keren zijn altijd boven het ar verbinding tussen zien en wat de klant omdat wat ons org en l zijn iden.

ONCON-
VENTIONEEL
AD REM
GASTVRIJ
EIGENGEREID

PAUL & PATRICK MET DE BRILLEN BLOOT

Geen partner zonder partner. Voor Paul is dat Patrick; voor Patrick is dat Paul. Gelukkig kunnen deze twee eigenzinnige ondernemers ook bouwen op hun steunpilaren thuis. Hoe kijken zij, de stille krachten, eigenlijk aan tegen hun relatie?

Dionne
de vrouw achter

“Paul overlegt niks. Daar is hij te chaotisch creatief en eigengereid voor. Daarom doe ik bij Sandmann de cijfers, net als thuis. Als Paul de rekeningen zou moeten doen, dan zijn we binnen drie maanden afgesloten van gas, water en licht.”

“De Porsche? Die heeft hij gekocht op onderbuikgevoel, hoorde ik achteraf.”

“Materialen en outfitjes, daar begint het vaak mee. Een racefiets, een mountainbike, een gravelbike, golfclubs. En uiteraard matchen de broek en het truitje bij de sokken.”

“Hij is lief en zorgzaam voor de collega’s. Altijd attenties, met Pasen een ei, een kerstdiner, Sinterklaascadeautjes, iets voor de jarige en nu ook met ’45 jaar.”

“Of Paul en Patrick partners zijn? Ja, maar dan is Paul het mannetje, anders wordt het een bende.”

Paul

(NOOIT) KOUDWATERVREES
REISLEIDER
GEWOONTEDIER
GEEN PLANNER
OP (EN OVER) DE RAND

Inge
de spiegel voor

“Patrick kookt heel graag. Dat gaat met twee linkerhanden. De keuken is daarna een ontplofte bende, maar het eten is onwijs lekker.”

“Ik krijg alles te zien. Iedere folder, alle reclamecampagnes, plannen, z’n twijfels. Ik ben z’n klankbord. Dat is voor hem comfortabel.”

“Patrick en Paul een stelletje? Leuk, want ze zijn samen meer dan hun optelsom: 1+1=3. Maar dan moet Paul wel het huishouden doen.”

“Handig? Nee handig is Patrick niet. Als hij een Ikea-kast in elkaar zet, vliegt er in no time wat door de kamer. Hij kan dan enorm tieren. Ik vraag me altijd af hoe hij dat op z’n werk doet, met al die priegelschroefjes.”

Patrick

NIET BANG VOOR HET DIEPE
KOOKGEK
HUISMUS
GEEN PLANNER
OP DE RAND

Rep Ringel schildert muziek. Elk doek is een nummer, tot stand gekomen door de muziek. Art driven by music, noemt hij dat. Na 30 jaar designbureau-ervaring besloot Rep met verf en canvas te 'klooien'. Hoe erg zijn leven ook veranderd is, zijn visie is hetzelfde gebleven. Rep weet wie hij is, wat hij wil en vooral ook wat hij mooi vindt.

EEN INTERVIEW MET REP RINGEL

MET JE OREN ZIEN

Ik begin 's ochtends, als ik alleen ben. Ik zet een kopje koffie, en dan gaat de muziek aan. Ik gooi een zeil op de grond en één nummer op repeat. Een doek kost dagen, soms weken, en al die tijd luister ik naar hetzelfde nummer.

Vaak is het relaxte muziek, soms rock. Dit is Bowie met Placebo. Door de muziek te herhalen kom ik in een flow, een trance. Dan wordt een laag in de muziek een laag op het doek.

Mijn kop is leeg, en ik ben alleen maar bezig met verf en het creëren; zonder druk. Dat het verkoopbaar moet zijn, ofzo. Of dat mensen het mooi moeten vinden. Ik maak wat ík mooi vind.

Ik heb wel eens staan janken in de woonkamer.

Soms schilder ik dagenlang hetzelfde nummer, maar ik heb nog nooit een kwast aangeraakt. Ik ben gewoon gaan klooien met gereedschap dat ik om me heen vond. Ik gebruik een soort messen, daarmee hak ik zo die lijnen erin. Het is heel fysiek; hakken, beuken, weghalen. Dat brengt emotie los. Ik heb wel eens staan janken in de woonkamer.

Ruig, grof, met een bepaalde structuur. Dat past bij mij.

Mijn werk is ruig, grof, met een bepaalde structuur. Dat past bij mij.

Ik bedoel, kijk naar me. Misschien is het een beetje grunge; er mag een scheur in zitten.

Het is misschien niet netjes om te zeggen, maar ik vind mezelf geen normale jongen. Ik heb een hekel aan burgerlijk; dat is waarom ik geen radio luister. Ik hou niet van regeltjes. Ik probeer in alles wat ik doe een eigen weg te vinden. In het schilderen, maar ook in hoe ik eruitzie.

REP X CAZAL

Toen ik 15 jaar geleden een bril moest, wilde ik wel een échte. Ik had 'm bij Blaudzun gezien, en Sandmann kon die bril wel bestellen. Ik vond hem meteen tof; sindsdien heb ik een aantal Cazals.

Niet iedereen loopt met een Cazal, en juist dat vind ik er leuk aan. Sandmann is net als ik eigenwijs, doet het op een eigen manier.

Als ik failliet ga, ga ik schilderen.

Ik heb er altijd van gedroomd om de kunstacademie te doen. En ik heb altijd gezegd: als ik failliet ga, dan ga ik schilderen! Maar ja, ik ging maar niet failliet.

Tot er een vriend op de stoep stond, met blikken verf en canvas. 'En nu ga je maar eens klooien', zei 'ie. Ik ben toen een jaar druk geweest met een collectie van 20 schilderijen. Mijn vrienden en familie vonden het tof, maar wat is dat waard?

Dus belde ik een kunstbeurs in Amsterdam. Volgens mij moesten ze hun lach inhouden toen ze me probeerden uit te leggen hoe het wél werkt. Maar: ze boden me een kans. 'Maak maar een presentatie', zeiden ze, 'dan zullen we kijken of we je een platform kunnen bieden'.

Ik was al blij geweest met 1, maar ik kreeg een wand van 8 meter. Ja, presentaties maken kan ik wel.

Tijdens een expositie liep een man telkens weer terug naar hetzelfde schilderij. Iets erin 'sprak hem aan'. Ik vertelde dat het geschilderd was op muziek van Olga Wojciechowska. 'Die ken ik!' riep hij. Hij moest het aan me bewijzen met zijn Spotify playlist, want niemand kent Olga Wojciechowska.

Waarom dat schilderij? Ik kan het niet uitleggen. Het zal wel toeval zijn, maar hij voelde de muziek uit mijn schilderij komen.

Ik blijf dit tot mijn dood doen.

Ik heb vrienden die al zijn begonnen met aftellen. Nog 2, 3 jaar en dan met pensioen. Ik heb juist het gevoel dat ik pas begin. Ik blijf dit tot mijn dood doen. Zal ik ook wel moeten, overigens, want ik heb helemaal nul pensioen. Maar het is geen straf. Dit geeft zoveel energie, hoeveel het ook kost. Bezig blijven met iets wat je leuk vindt houdt je jong.

Als jij denkt dat je toe bent aan pensioen, niks doen, vakantie houden: ieder zijn ding. Ook fijn. Ik kan alleen maar zeggen wat ík wil, en ik wil nog -heel- lang door.

Alle muziek die Rep geschilderd heeft kun je terugvinden op zijn Spotify of op repringel.com.

◀ Rep Ringel met zijn Cazal. "Ik had 'm bij Blaudzun gezien, en Sandmann kon die bril wel bestellen."

▼ "Dit is Bowie met Placebo. Ik ontdekte de waveform[1] zelf pas toen iemand anders het zei."

▲ **Nieuwjaarsgroet** - "Ja, wat moet je hier nu aan toevoegen? Als je maar lang genoeg jezelf blijft word je vanzelf bijzonder? Of nee wacht, dat is voor verzekeraars. Wij zoeken graag de rand op en gaan er soms overheen."

▼ **Porsche campagne** - In heel Apeldoorn hebben we posters opgehangen met de tekst dat er een Porschedealer zou komen. Dat viel op. Een kleine autofan is zelfs naar de winkel gekomen. Bleek het om de brillen te gaan. Paul heeft hem een rondje meegenomen in z'n eigen Porsche."

▶ **Popronde** - "De eerste keer dat we meededen was het bier gratis. Dat ging als een lopend vuurtje. De hele winkel stond tjokvol. We zijn nog een paar keer naar de supermarkt gegaan om extra treetjes te halen. Mooi toch?"

VIJFEN-VEERTIG JAAR BOVEN HET MAAIVELD

Sandmann 45 jaar terug in de tijd? Dat was toen een hele gewone zaak. Beleefd maar stijf, zouden we nu zeggen. Formeel, jasje, dasje. Doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg. Heel Apeldoorns. Dus tapijt op de vloer, brillen netjes in rekken. Zo deden eigenlijk alle opticiens dat toen. Als jonge man van 21 heeft Paul die eerste jaren nog meegemaakt (hij begon in 1987 als leerling bij Sandmann). De komst van zijn businesspartner Patrick kondigde een weersomslag aan.

Dat begon met kleine dingen. Af en toe een buitje. Of Paul z'n das niet eens kon thuislaten (1994)? Dat was nog ver voordat Claus zijn stropdas in het openbaar afdeed (1998). Een eerste tikje tegendraads. Maar er was verandering op til. De echte koerswijzing zag je eigenlijk het duidelijkst bij een advertentie in de Apeldoorns Absurde Kortingskrant. Daarin heeft Renee Krijgsman de portretten van Paul en Patrick gefotoshopt op het ontblote lichaam van twee bodybuilders. Pieter Sandmann heeft dan zijn bedrijf al verkocht aan Paul en Patrick, maar kon er vanaf de zijlijn wel om lachen. De klimaatsverandering werd langzaamaan steeds zichtbaarder.

Ze begonnen personeel aan te nemen dat bijna net zo eigenwijs was als zij zelf. Mensen met een mening. Daar scheen al flink wat rebellie door de wolken. En toen de verbouwing van de winkel. Heel strak, weg bij dat oude. Veel wit. Dat leverde een stortvloed aan verbazing. Iedereen had er wel een mening over. En niet alleen de klanten. In die tijd kwamen opticiens van heinde en verre om inspiratie op te doen.

Steeds een stap extra. Vaak naar voren, soms opzij, heel af en toe naar achter. Een echte misser hadden ze ook. 2 Dotz, een hippe optiekvestiging gericht op jongeren, in Apeldoorn nota bene. Betaalbaar, goed, vooruitstrevend. Helaas zat het economische weer niet mee. Kansloos vanaf het moment dat de deuren openden.

Toch smaakte het naar meer. Dus ja, een oranje Louis Vuhond bij de deur, waarom niet? En als buiten de mussen van het dak vielen door de hitte, dan stond het personeel gewoon in korte broek. Dat was voor de retailers in die tijd een doodzonde. Een fotoshoot in onmogelijke skipakken voor een nieuwjaarsgroet. Werk van beginnende kunstenaars aan de muur.

De winkel wordt inmiddels elk jaar omgebouwd tot poppodium. Om aanstormend muziektalent te laten horen tijdens de Popronde. Een blowende gitarist tussen brillen op sterkte. Oh ja, tijdens corona, een kookboek om de horeca-ondernemers in de buurt een hart onder de riem te steken. Zelfs medewerkers met tattoos, zichtbaar uiteraard.

Het kan Paul en Patrick inmiddels niet eigen genoeg.

Van links naar rechts:
Zumaya de Zeeuw (Opticien), Martin Helmink (Contactlensspecialist), Paul Mol (Eigenaar / Opticien), Yvonne Jonker (Optometrist), Dionne Mol (Administratie), Franneke Derksen (Backoffice), Daan Sissing (Optometrist), Ellen Kugel (Opticien), Nathalie Groothedde (Opticien), Gonny Eijkholt (Adviseur Optiek), Peter Rogge (Opticien / Bedrijfsleider), Lieke Beumer (Backoffice), Ingrid van Maarschalkerwaart (Backoffice), Patrick Sterenberg (Eigenaar / Opticien), Ronald Rensen (Opticien)

blij
jou te
zien.
SANDMANN · HOOFDSTRAAT 108 · APELDOORN · 055 521 74 67 · BLIJ@SANDMANNOPTIEK.NL